JAARVERSLAG 1984 DNPP

inleiding

In 1984 kon het DNPP de vruchten plukken van de grondige verandering in het documentatiebeleid die in 1981 met de wisseling in de dagelijkse leiding werd doorgevoerd. Kern van die verandering was het streven om zelf het relevante documentatiemateriaal systematisch te verwerven en het veel gerichter te ontsluiten. Nieuwe bestanden werden opgezet, o.a. de inmiddels omvangrijke brochure-collectie en de ondersteunende handbibliotheek, terwijl in de al bestaande zoveel mogelijk hiaten werden opgevuld. In 1984 kwam hierdoor een stroom aan vaak zeer interessant materiaal binnen. Door de enorme groei van de bestanden, alsmede door het feit dat één van de personeelsleden een groot deel van het eerste halve jaar door ziekte uitgeschakeld was, bestaan bij de retrospectieve ontsluiting echter achterstanden. De dienstverlening en het onderhouden van contacten met de onderwijs- en de onderzoekswereld in binnen- en buitenland ontvingen ondanks de minimale personeelsformatie evenwel de noodzakelijke aandacht.

Wetenschappelijk Adviescollege ten behoeve van het DNPP

Conform het reglement van het DNPP (art. 7, 8, 9 en 10) werd in 1980 het Wetenschappelijk Adviescollege t.b.v. het DNPP ingesteld. De leden, die met ingang van 1 juli 1984 voor een periode van twee jaar werden herbenoemd, zijn de volgende:

prof. dr. M.G. Buist, op voordracht van de Faculteit der Letteren;
prof. mr. J.J. Vis, op voordracht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid;
prof. dr. P. Valkenburgh, op voordracht van de Faculteit der Sociale Wetenschappen;
drs. G.W.H. Heynen en
dr. J.M. van Boetzelaer (voorzitter), beiden op voordracht van de Bibliothecaris;
prof. dr. I. Lipschits en
mevr. C.M. Alkema-Hilbrands (secretaris), beiden als andere deskundigen in de zin van art. 9 van de regeling DNPP.
mr. W.R.H. Koops, Bibliothecaris, is adviserend lid.

In het verslagjaar kwam het Adviescollege eenmaal plenair bijeen. In deze vergadering werd besloten om bij het College van Bestuur aan te dringen op ruimere huisvesting voor het DNPP, gezien de groei van de bestanden en de gebrekkige accomodatie voor gebruikers. Bovendien noopt de nieuwbouw van de UB tot heroverweging van het gebruik van de UB-panden aan het Hoge der A, waar het DNPP momenteel gehuisvest is. Het Adviescollege besloot verder het College van Bestuur te adviseren tijdelijke arbeidskrachten aan het DNPP ter beschikking te stellen om de retrospectieve verwerking van documentatie- en archiefmateriaal versneld ter hand te kunnen nemen. In het verslagjaar werden beide verzoeken van het Adviescollege vooralsnog niet gehonoreerd.

personeelsformatie

Per 1 januari 1984 was de staf van het DNPP als volgt samengesteld:
mevrouw A.A. Koeneman - documentaliste (1/2 formatieplaats)
drs. R.A. Koole - hoofd (1/1 formatieplaats)
dr. A.P.M. Lucardie - wetenschappelijk ambtenaar (1/2 formatieplaats)
mevrouw I.M. Noomen - documentaliste (1/2 formatieplaats)
mevrouw A.H. Rookmaker - secretaresse (1/1 formatieplaats)
In het verslagjaar liepen twee studenten van de Bibliotheek- en Dokumentatie-akademie in Groningen stage op het DNPP: de heren W.J. Wakelkamp (januari/februari) en H. van der Velde (mei/juni). Zoals reeds hierboven opgemerkt legde de langdurige afwezigheid door ziekte van een van de personeelsleden een duidelijke druk op de personeelsformatie. Uiteindelijk werd toestemming verkregen om via een uitzendbureau voor een maand een typiste voor halve dagen aan te trekken.

beheer

Beheersmatig valt het DNPP onder de Universiteitsbibliotheek, hetgeen inhoudt dat voor het personeelsbeleid en het financieel beleid de Bibliothecaris, mr. W.R.H. Koops, de eindverantwoordelijkheid draagt. De financiële middelen voor de exploitatie werden enigszins gekort, zodat in 1984 f30.000 kon worden besteed. Wel verkreeg het DNPP, evenals in 1983, door de ondersteuning van een derdegeldstroom-project, dat gecoördineerd wordt door Queen's University in Kingston, Canada (zie par. "onderzoek en publikaties"), Can. $2600. Uit deze extra gelden kon de aanschaf van een microfichereader/

printer en een speciale microfichereader voor dagbladen worden gefinancierd. Van het Groninger Universiteitsfonds verkreeg het DNPP een subsidie van f1500 om de uitgave van de congresbundel "Het belang van politieke partijen" mogelijk te maken.

dienstverlening

Zoals gewoonlijk legde ook in 1984 de dienstverlening een groot beslag op de arbeidstijd. Het aantal bezoekers handhaafde zich op het niveau van voorgaande jaren (ruim duizend), maar het aantal telefonische en schriftelijke verzoeken om informatie nam toe. Dit betekent dat het DNPP steeds meer ook buiten Groningen als informatiebron wordt gewaardeerd. Gezien het "nationale" karakter van het DNPP (het documentatiecentrum is het enige in zijn soort in Nederland) is dit een verheugende ontwikkeling. Toch is het noodzakelijk om het DNPP voortdurend onder de aandacht te blijven brengen van de (potentiële) gebruikers door middel van publikaties en gerichte activiteiten. De groep gebruikers van het DNPP was in 1984 weer zeer gevarieerd. De grootste categorie bleef die van de doctoraalstudenten uit verschillende disciplines. Maar ook journalisten, leraren op middelbare scholen, (kader)-leden van partijen, universitaire docenten en hoogleraren en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties raadpleegden de DNPP-bestanden. Verschillende bezoekers klaagden evenwel over de accomodatie voor de gebruikers op het centrum, die te onrustig en te klein werd gevonden. Dit weerhield sommigen ervan meer dan een minimaal noodzakelijk gebruik te maken van de documentatiebestanden. Pogingen om de huisvesting ook voor de gebruikers op korte termijn te verbeteren, leverden vooralsnog geen resultaat op (zie ook "Wetenschappelijk Adviescollege").
Informatie werd ingewonnen over mogelijke automatisering van de systematische bibliografie, waarmee waarschijnlijk in de loop van 1985 een begin zal worden gemaakt. De bedoeling is dat op niet al te lange termijn ook externe gebruikers via terminal en telefoonlijn en tegen betaling dit geautomatiseerde literatuurbestand kunnen raadplegen.

documentatie

De tweede belangrijke taak van het DNPP, naast en als voorwaarde voor de dienstverlening, wordt gevormd door de documentatieactiviteiten (de zgn.

invoerzijde). Voor een uitgebreid overzicht van de op het centrum aanwezige periodieken (volledige jaargangen, ontbrekende nummers) en de overige documentatiebestanden verwijzen we naar de in het najaar van 1983 gepubliceerde tweede - geheel herziene - versie van de 'Beschrijving van het aanwezige materiaal op het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen' (32 blz.).

Een globale aanduiding is hier echter wel op zijn plaats. In 1984 werden op het DNPP de volgende bestanden bijgehouden en uitgebreid:

1. systematische bibliografie, waarin artikelen van en over partijen uit alle partijbladen en opinieweekbladen en voorts uit enkele dagbladen en wetenschappelijke tijdschriften, alsmede boeken en brochures worden verwerkt. De belangrijkste hoofdrubriek "A" van de bibliografie is sinds 1978 per partij in 29 subrubrieken onderverdeeld naar beleidsterreinen of interne partijaangelegenheden. Een goede verwerking van literatuur hierin vereiste ook in 1984 een actieve begeleiding van indelingsproblemen. De hoofdrubriek "B" van deze systematische bibliografie handelende over theoretische aspecten van partijvorming en politieke systemen werd in 1982 in zeven subgroepen onderverdeeld om gerichter zoeken mogelijk te maken. Aan de systematische bibliografie werd in 1984 een hoofdrubriek "O" toegevoegd, waarin literatuur wordt ontsloten over ideologieën en maatschappijvisies, die niet zonder meer aan een specifieke partij in de hoofdrubriek "A" gerelateerd kan worden.
2. knipselarchief, waarin op basis van vier dagbladen (NRC-Handelsblad, De Volkskrant, Trouw en Nieuwsblad van het Noorden) relevante artikelen per partij chronologisch worden geordend.
3. handbibliotheek, waarin overzichts- en achtergrondwerken van en over politieke partijen (ter inzage, niet uitleenbaar). In 1982 werd dit bestand opgezet. Ook in 1984 konden dankzij de structurele verhoging van het exploitatiekrediet recent verschenen publikaties aangeschaft worden en dankzij de derde storting van een incidenteel krediet geschriften retrospectief verworven worden. De handbibliotheek is beperkt van opzet en omvat geselecteerde werken. (Zie de Aanwinstenlijst 1984 elders in dit Jaarboek).
4. brochurecollectie. Bij dit bestand, dat eveneens in 1982 werd opgezet, wordt naar volledigheid gestreefd. Dat wil zeggen: alle door partijen of verwante organisaties gepubliceerde brochures, nota's en rapporten worden aangeschaft. In 1984 groeide deze collectie aanzienlijk door omvangrijke schenkingen en aankopen van materiaal uit de gehele twintigste eeuw (zie ook hier de Aanwinstenlijst 1984 elders in dit Jaarboek). Vanzelfsprekend werden alle brochures ontsloten via de systematische bibliografie.
5. collectie dag- week- en partijbladen. Het DNPP bezit vanaf 1973 een uitgebreide collectie ingebonden dagbladen (7 landelijke, 4 regionale), opinieweekbladen (in 1984: 7) en partijbladen. Zeker bij deze laatste categorie wordt gestreefd naar volledigheid. Op een aantal dagbladen werd per 1 januari 1984 een microficheabonnement genomen.
6. geluidsarchief. Het geluidsarchief, de laatste jaren voornamelijk aangevuld met integrale opnames van (belangrijke) partijcongressen werd in 1984 verrijkt met de geluidsregistratie van CPN (februari in Amsterdam), SGP (februari in Utrecht), D'66 (oktober in Amersfoort), PPR (november in Utrecht) en CDA (december, Partijraad in Arnhem). Van de VVD ontvangt het DNPP de uitgetikte teksten van de integrale geluidsopnames van de Algemene Vergaderingen.
7. overig. Zonder uitputtend te willen zijn noemen we hier nog enkele bestanden:
   - het partijdataarchief;
   - collecties Statuten, Reglementen, Jaarverslagen en programma's;
   - verkiezingsmateriaal;
   - een klein personenarchief;
   - archivalia van personen en partijen.

Om deze bestanden, vooral de systematische bibliografie, ook voor een vroegere periode op specifieke deelterreinen zo volledig mogelijk te maken, worden zogenaamde 'documentatieprojecten' opgezet. Ook in 1984 werd vnl. gewerkt aan het project over "de PvdA en het buitenlands beleid 1946-1984". Als resultaat hiervan zal in de zomer van 1985 een geannoteerde bibliografie over dit onderwerp verschijnen (zie de aankondiging hiervan elders in dit Jaarboek).

Een enkele opmerking is hier op zijn plaats over de regelmatige en soms uitgebreide schenkingen van materiaal door personen en partijen. Alle partijen schenken ons regelmatig hun actuele publikaties. Van enkele kreeg het centrum in 1984 omvangrijke schenkingen van oud, soms zeer interessant materiaal. Van de heer R. Nijhof, oud-Tweede Kamerlid voor DS'70 en oud-secretaris van deze partij, ontving het DNPP het vrijwel volledige archief van het secreta-

riaat en het Hoofdbestuur van DS'70 over haar gehele bestaansperiode (1970-1983). Van het secretariaat van de VVD kreeg het centrum archivalia van met name het secretariaat van de VVD (tot 1956) en van de Partij van de Vrijheid (1946-1948). Tevens ontving het DNPP een omvangrijke collectie documentatiemateriaal over het liberalisme rond de eeuwwisseling verzameld door dr. G. Taal (zie voor de VVD-collectie en de collectie-Taal de bijdrage in dit Jaarboek "Het liberalisme in de DNPP-bestanden"). Verder noemen we hier de schenkingen door Ds. Blijdorp uit Wageningen van zeer gevarieerd materiaal (o.a. vele jaargangen van het blad van de Stichting "Door de eeuwen trouw": "De stem van Ambon"); en van mevrouw Elsenburg (uit Enschede) ontving het DNPP archivalia van de heer S. Schuyer, D'66-er van het eerste uur.

onderzoek en publikaties

Behalve de documentatie en dienstverlening heeft het DNPP ook tot taak wetenschappelijk onderzoek naar Nederlandse politieke partijen waar mogelijk te stimuleren, te ondersteunen en te begeleiden. Om deze taken naar behoren te kunnen vervullen zijn goede contacten met de onderzoekswereld van belang. Verschillende elders geïnitieerde onderzoekprojecten werden door het DNPP ondersteund. Eén daarvan werd in 1982 gestart en heeft als onderwerp de houding van sociaal-democratische partijen in een aantal westerse democratieën ten aanzien van het veiligheidsbeleid. Dit onderzoek wordt gecoördineerd door het Centre for International Relations van de Queen's University in Kingston, Canada. De heren Lucardie en Koole nemen het Nederlandse gedeelte van het onderzoek in hun privé-tijd voor hun rekening. In oktober reisden zij in dit verband voor de tweede maal naar Canada om daar met de overige auteurs van een in 1985 te publiceren bundel de concept-hoofdstukken te bespreken.
In het najaar werden de eerste contacten gelegd met de onderzoeksgroep van de Rijksuniversiteit in Leiden, die onder leiding staat van prof. dr. H. Daalder. Deze onderzoeksgroep zou zich vanaf 1985 gaan bezig houden met de besluitvormingsprocessen binnen politieke partijen, met name met betrekking tot de Tweede Kamerverkiezingen van 1986. Het DNPP ondersteunt dit project. Ook in 1984 werden principe-afspraken gemaakt over de verzorging van de rubriek "Politieke Partijen" in een vanaf 1985 te publiceren "Compendium Nederlandse Politiek" en van het hoofdstuk over het Nederlandse defensiebeleid in een door de Universiteit van Parijs-Nanterre te publiceren jaarboek over Europese defensiepolitiek.

Verschillende Nederlandse en buitenlandse onderzoekers bezochten in 1984 het DNPP. De heren Koole en Lucardie bezochten (gedeeltelijk in hun vrije tijd) op hun beurt de volgende nationale en internationale congressen:

maart - Oxford: IPSA-Round table on political finance and political corruption. (Koole presenteerde een paper over "The 'modesty' of Dutch partyfinance")
maart - Den Haag: Clingendael-conferentie over historische continuïteiten in het Nederlandse buitenlandse beleid. (Koole)
april - Salzburg: ECPR-congres. (Koole en Lucardie presenteerden een paper over "Dutch Social Democrats and Defence: a (Proto-) Typical Case of Hollanditis?")
mei - Parijs: IPIE-congres over "christen-democratie als internationale kracht". (Koole)
mei - Helvoirt: politicologen-etmaal. (Koole en Lucardie; Koole presenteerde paper over de recrutering van leiderschap binnen partijen)
mei - Luxemburg: workshop over 'preference-votes at the European elections'. (Koole)
oktober - Kingston (Canada): workshop over "NATO and the trend towards semi-alignment". (Koole en Lucardie presenteerden concept-hoofdstuk over de Nederlandse sociaal-democraten en het defensiebeleid)
november - Neustadt: congres "European Elections Studies". (Koole presenteerde paper over "Preference voting in the Netherlands in the 1984 European Elections")
november - Rotterdam: Erasmus-universiteit: studiedag over Politiek en Bedrijfsleven. (Lucardie).

Van de hand van de stafleden verschenen in 1984 de volgende publikaties:

Lidie Koeneman en Paul Lucardie, "De Linkse Doorbraak: impressies van een kongres", in: *Radikale Notities* (1984), nr. 1, blz. 20-24.

Lidie Koeneman en Paul Lucardie, "De Linkse Doorbraak: staat, strategie en doelgroep", in: *Radikale Notities*, (1984), nr. 4, blz. 12-17.

R.A. Koole (red.), *Het belang van politieke partijen* (Groningen, Xeno, 1984).

R.A. Koole en R.B. Soetendorp, "De partij als stootblok tussen overheid en samenleving: politisering of democratisering van het Nederlandse buitenlandse beleid", in: R.A. Koole (red.), *Het belang van politieke partijen* (Groningen, Xeno, 1984), blz. 91-118. Ook in: *Jaarboek DNPP 1983* (Groningen, DNPP, 1984), blz. 91-118.

R.A. Koole, "Recrutering van leiderschap binnen politieke partijen", in: *Beleid en Maatschappij,* 11 (1984), nr. 7/8 (juli/augustus), blz. 214-222.

R.A. Koole, "Les hésitations d'un fragile gouvernement de coalition prolongent le débat sur les euromissiles aux Pays-Bas", in: *Le Monde Diplomatique,* Août 1984, blz. 4.

R.A. Koole, "Voorkeurstemmen en de politieke praktijk", in: *Intermediair,* 20e jaargang no. 33, 17 augustus 1984, blz. 19, 21.

Paul Lucardie en Ida Noomen, "Het partijgebeuren: kroniek van de partijpolitieke gebeurtenissen van het jaar 1983", in: *Jaarboek DNPP 1983* (Groningen, DNPP, 1984), blz. XIII-XLII.

relaties met instellingen en het onderwijsveld

De politieke partijen zijn vanzelfsprekend de belangrijkste instellingen waarmee het DNPP contacten onderhoudt. Van vijf partijen werden in totaal vier congressen en één partijraad bezocht en op de geluidsband geregistreerd. Van alle partijen ontving het DNPP periodieken en brochures, vrijwel allemaal gratis. Het samenwerkingsverband met de Openbare Bibliotheek te Groningen werd voortgezet. Van deze bibliotheek ontving het DNPP (met enige vertraging) gratis dag- en opinieweekbladen, die daarna geselecteerd en ingebonden werden.
De heer Lucardie onderhield namens het DNPP contacten met de Stichting Burgerschapskunde. In verband met de Europese verkiezingen stelde hij een matrix op van de belangrijkste thema's in de verkiezingsprogramma's, die door de Stichting Burgerschapskunde werd gepubliceerd. Ook bereidde hij de

publikatie 'Nederland, Stromenland' voor, die in 1985 door deze stichting zou worden uitgegeven.
Met de Stichting Nieuwe Kerk werden contacten gelegd om in de maanden mei en juni 1985 een serie bijeenkomsten te organiseren over het functioneren van de parlementaire democratie.

Verschillende contacten met universitaire instellingen werden reeds in de vorige paragraaf genoemd. Deze contacten strekten zich soms ook uit tot voordrachten of participatie in het onderwijs.
In juni gaf de heer Koole een lezing aan de Universiteit van Oldenburg (BRD) over de defensiepolitiek van de Nederlandse politieke partijen. De heer Koole gaf tevens eens per week colleges eigentijdse geschiedenis aan de Bibliotheek- en Dokumentatieakademie in Groningen. Sinds het begin van het cursusjaar 1984-1985 was de heer Koole bovendien co-docent bij de vakgroep Nieuwste Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen, waar hij samen met drs. H.W. Wedman een wekelijks doctoraal-college op de maandagavond verzorgde over politieke partijen in Europa en Amerika in de 19e en de 20e eeuw. Tevens gaf hij in het najaar van 1984 een avondcursus van tien lessen over het Nederlandse partijstelsel voor de Volksuniversiteit in Groningen.
De heer Lucardie hield in juni een voordracht over het liberalisme in Europa voor het VVD-Jongerencontact in Haren en in oktober een lezing over "Cultural Conflicts in the Netherlands" aan de University of Texas at San Antonio, (USA).
In april bezochten de medewerkers van het DNPP het Algemeen Rijksarchief in Den Haag, waar ze uitgebreid werden voorgelicht over daar aanwezige archivalia aangaande de Nederlandse (partij)politiek. Dit bezoek maakte deel uit van een zeer geslaagd "educatief uitstapje".

slot

Het bovengenoemde jaarverslag over 1984 moge blijk geven van een grote verscheidenheid aan activiteiten, die alle direct of indirect voortvloeien uit de primaire doelstelling van het DNPP: pogen om gebaseerd op een gedegen documentatie de studie naar politieke partijen te stimuleren. De medewerkers van het DNPP hopen met hun activiteiten in 1984 in deze opdracht te zijn geslaagd.